

Toespraak Minister Vandeuren op 10 december 2010 in Alden-Biesen op het symposium

FORENSIC PSYCHIATRY IN EUROPE : CURRENT ISSUES,

ingericht door het Kenniscentrum voor Forensisch Psychiatrische Zorg KeFor van het Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Rekem.

Beste aanwezigen,

We zijn stilaan aan het einde gekomen van het symposium Forensic Psychiatry in Europe dat met mijn steun door het Kenniscentrum voor Forensisch Psychiatrische Zorg van het OPZC Rekem georganiseerd werd in het kader van het EU-Voorzitterschap van ons land.

Uit de reacties die ik vernomen heb, kon ik opmaken dat er zowel gisteren als vandaag interessante bijdragen geleverd werden door diverse sprekers uit binnen- en buitenland en dat de gedachtewisselingen in de workshops boeiend en verrijkend waren. Dit doet me niet alleen veel plezier, het is ook belangrijk voor de richting die Vlaanderen en meer specifiek het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wil inslaan. Forensische thema's in de context van psychopathie, verslaving, mentaal gehandicapten, psychotici, seksueel delinquenten zijn even belangrijk voor de Vlaamse geestelijke gezondheidssector als voor justitie. Het gaat hierbij voor de Vlaamse Overheid niet alleen om de twee zorgcentra van de Vlaamse overheid, OPZ Geel en OPZC Rekem, maar het betreft evenzeer de centra voor geestelijke gezondheidszorg, de centra voor algemeen welzijnswerk, de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, ... zowel de ambulante als residentiële sector binnen de geestelijke gezondheidszorg en de welzijnssector.

De forensische zorg is een belangrijk onderdeel van de geestelijke gezondheidszorg. In mijn beleidsplan voor Geestelijke gezondheidszorg Vlaanderen van 26 november 2010, zeer recent dus, heb ik uitdrukkelijk het wetenschappelijk verantwoord werken in de geestelijke gezondheidszorg als een belangrijk uitgangspunt opgenomen. Die wetenschappelijke onderbouw, nodig voor het evidence based werken, is tijdens dit symposium aan bod gekomen. Het is ook de betrachting van het Kenniscentrum voor Forensisch Psychiatrische Zorg van het OPZC Rekem om hieraan een belangrijke bijdrage te leveren. Vlaanderen investeert mee in een kwaliteitsvolle geestelijke gezondheidszorg ten aanzien van het forensisch cliënteel ; Vlaanderen doet zijn bijdrage om wetenschappelijk verantwoord te werken binnen de forensische geestelijke gezondheidszorg.

Hoewel ik graag meer aandacht zou besteden aan het belang van mijn beleidsplan algemeen, aan de evoluties in de geestelijke gezondheidszorg, aan de organisatie van de

zorg vandaag en aan de Vlaamse beleidspunten voor de geestelijke gezondheidszorg, denk ik dat het aangewezen is voor dit forum meer in te zoomen op de forensische sector. Al is voor zowel de “reguliere” als voor de “forensische” geestelijke gezondheidszorg een groot aantal elementen gemeenschappelijk. Niet in het minst dat er moet gestreefd worden naar topkwaliteit, naar zorgvernieuwing, naar integratie, naar outreachend werken, naar vermaatschappelijking van zorg.

Het is gekend, en dat staat ook in mijn beleidsnota vermeld, dat de gevangenen een vindplaats is van heel wat psychische problemen : psychotische stoornissen, stemmings- en angststoornissen, middelengebonden stoornissen. Ik heb het dan nog niet over de psychische problemen die kunnen ontstaan door een gevangenisverblijf. Het aandeel zelfdodingen ligt vele malen hoger dan in de vrije samenleving. In een aantal situaties zijn psychiatrische of ernstige psychologische problemen nauw verweven met het gepleegde misdrijf. In die gevallen zal het criminaliteitsprobleem enkel in de kern worden aangepakt als de achterliggende problematiek voorwerp van zorg en behandeling is. Via het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden bouwt de Vlaamse overheid een integraal aanbod uit. Vanuit mijn ervaring als federaal Minister van Justitie weet ik hoe belangrijk die Vlaamse bijdrage is.

Gisteren en vandaag is de geïnterneerdenproblematiek aan bod gekomen. In België zijn er 4.000 geïnterneerden waarvan één vierde in de gevangenis verblijft. Ze maken 10 % van de gevangenispopulatie uit. Recente cijfers spreken van een 660 voor Vlaanderen. Een aantal kan terecht in het forensisch circuit met drie plaatsen voor medium risk : Bierbeek, Zelzate en Rekem. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan het geven van deskundige psychiatrische zorg. In samenwerking met het Kenniscentrum voor Forensisch Psychiatrische Zorg willen zij hun behandelingen met wetenschappelijk onderzoek onderbouwen. Een van de meest urgente thema's hierbij is het verzamelen van recidivecijfers. Het assessment en de behandeling van de mentaal gehandicapte plegers is een ander onderzoeksthema. In dat verband wens ik de rol van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap te vernoemen : Obra en Zwart Goor met ambulante begeleiding ; residentiële opvang in Roeselare, Zoersel en Lummen. Verder is er het thema van goede instrumenten voor de juiste diagnose van (kern)pedofilie, de problematiek van de psychiatrische expertise, ...

OPZ Geel speelt een belangrijke rol in de opvang van kinderen met een forensische problematiek, de for-K. Ook hier is outreach een belangrijk gegeven. Recente incidenten en knelpunt dossiers omwille van complexe en multiple problematieken tonen aan hoeveel moet geïnvesteerd worden in de sector. U kan er op rekenen dat ik mijn inzet in al deze dossiers blijvend hoog zal houden.

Maar ik zet ook druk op de ketel bij anderen. In mijn beleidsnota maar ook in de beheersovereenkomst vanaf 2011 heb ik opgenomen dat OPZC Rekem omwille van de klinische expertise de ideale setting is voor het Forensisch Kenniscentrum dat wetenschappelijke opdrachten kan initiëren, coördineren, en bundelen, in samenwerking

met ervaren klinici, beleidsmensen, universiteiten en specialisten en binnen- en buitenland. Een andere verwachting is dat het OPZC Rekem participeert aan de uitbouw en exploitatie van de nieuwe forensische high risk instelling in Antwerpen.

Dat we hier vandaag en gisteren binnen deze prachtige setting van Alden-Biesen samen zijn voor dit forensisch symposium, dat de interesse voor dit high level symposium zowel uit binnen- als uit buitenland groot is, toont aan dat KeFor voldoet aan een behoefte en nood. Ik hoop dan ook dat het Kenniscentrum zich verder zal profileren op vlak van onderzoek en dat het dit zal doen in samenwerking met andere partners. Ik verwijs hier bijvoorbeeld naar het samenwerkingsakkoord met de Broeders van Liefde en de goede relatie met de medium risk instellingen van Bierbeek en Zelzate en de forensische afdeling binnen Rekem zelf. Wetenschappelijk onderzoek dient in de eerste plaats de kwaliteit van zorg aan de geïnterneerden te verbeteren. Dat we de high riks populatie niet mogen vergeten is op dit symposium duidelijk naar voor gekomen, zelfs al is een oplossing voor hoge risico patiënten met duidelijk psychopate kenmerken niet binnen handbereik. Toch moet men ook voor die groep in onderzoek blijven investeren.

Ik verheer u dus niet dat mijn ambitie met het Kenniscentrum groot is. We moeten streven naar goede en kwaliteitsvolle zorg aan een groep die het maatschappelijk moeilijk heeft. Als ik in mijn beleidsplan schrijf dat ik meen dat er meer moet gewerkt worden aan een correcte beeldvorming en destigmatisering van psychische problemen, dat er meer aandacht moet zijn voor preventie en detectie, voor een inclusief beleid, dan geldt dat ook voor de geïnterneerdenpopulatie, binnen welke setting ze zich ook bevindt.

De Vlaamse overheid, en ik hoop dat dit duidelijk is met deze korte schets van mijn engagement, wil een rol in de forensisch psychiatrische zorg, voor zover het in haar bevoegdheden en mogelijkheden ligt, optimaal uitbouwen.

Ik besef zeer duidelijk dat het gaat om gespecialiseerde kennis en om grote professionele inzet. Maar geachte dames en heren, we mogen en kunnen de lat niet laag leggen. Wat we hier gisteren en vandaag gehoord hebben, onderstreept nog maar eens de druk die we op onszelf moeten leggen.

De komende tijd wordt het bevoegdhedenlandschap binnen ons land hertekend. In welke richting een en ander zal uitgaan is nog niet duidelijk. Net zoals binnen de geestelijke gezondheidszorg gevraagd wordt om meer samen te werken, netwerkstructuren op te zetten. Van mijn kant zal ik ook aandringen bij collega-ministers om de nodige synergie en samenwerking te ontwikkelen om voor de geïnterneerdenpopulatie de nodige wetenschappelijke steun te geven en de nodige zorg te bieden.

U weet dat ik een ambitieus programma heb uitgewerkt in het kader van Vlaanderen in Actie. U hebt ongetwijfeld gehoord over Flanders' Care. Dit gaat echter niet alleen over de somatische zorg. We gaan ook onderzoeken hoe we een bijdrage aan de geestelijke gezondheidszorg kunnen leveren. Maar na een symposium als dit kunnen we misschien de

term Flanders Forensic Psychiatric Care introduceren. Om te verankeren waar de afgelopen dagen rond gewerkt geweest is. Om de nieuwe inzichten te borgen die hier opgedaan zijn.

Ik vraag aan KeFor uitdrukkelijk in de ingeslagen richting verder te werken en de nodige wetenschappelijke uitbouw te geven. Het is geen vrijblijvende keuze. Het is een opdracht, omschreven in de nieuwe beheersovereenkomst. Het is onze maatschappelijke plicht .

Flanders Forensic Psychiatric Care : a current but permanent issue.

Dank u.